

De Verteltas

Een taal- en ouderbetrokkenheidsproject

Wat zijn Verteltassen, waar dienen ze toe en hoe worden ze gemaakt? Joke de Hoogh, NT2-docent en basisschooldocent in Amsterdam, beschrijft een Verteltasochtend op een school in Amsterdam-Noord en gaat in op het doel van het Verteltasproject.

JOKE DE HOOGH/KENNISCENTRUM VERTELTASSEN, AMSTERDAM

Een Verteltas is een aantrekkelijke stoffen tas met daarin een prentenboek. Uit dit boek is een thema gekozen. Alles wat in de tas zit, sluit aan bij dit thema: een informatief boek, een cd (waarop het prentenboek is ingesproken), handpoppen, knuffels, spelletjes en attributen. Ouders met Nederlands als tweede taal maken de Verteltassen op de school van hun kind en volgen daarbij taalstimuleringslessen.

De Verteltassen zijn een middel om de taal- en woordenschatontwikkeling te bevorderen, om het samen spelen en leren van ouders en kinderen te stimuleren, en om de betrokkenheid van ouders bij het onderwijs te vergroten. De ouders oefenen tijdens de Verteltasochtend het spreken van de Nederlandse taal in een laagdrempelige, ongedwongen sfeer in de buurt van hun kind.

Iedereen heeft er wat aan: kinderen zijn trots op hun ouders, de school is blij met de taalstimulering en de ouders zijn trots op wat ze bereiken.

Taal- en woordenschatontwikkeling bevorderen

‘Wie denkt dat een punaise gaat zinken?’ vraagt ik. Fatima, Alya, Aynur, Adile, Emel en Selda steken hun vinger voorzichtig op. ‘Wie denkt dat de punaise blijft drijven?’ ‘Ja, de punaise blijft drijven,’ zegt Hasanna stellig. Hasanna

spreekt goed Nederlands. Ze spreekt ook Berbers. Dilek en Dondü knikken. Zij komen uit Turkije en wonen ongeveer tien jaar in Nederland. Ze spreken een klein beetje Nederlands. Net als de rest van de groep Turkse en Marokkaanse vrouwen. Onze groep bestaat uit twaalf vrouwen.

Het zijn moeders van kinderen die op de Amstelmeerschool zitten, een school in Amsterdam-Noord. De moeders doen mee met het Verteltasproject. Alle moeders hebben kinderen op de voorschool, waar kinderen van tweeënhalf tot vier jaar een speciaal taalprogramma aangeboden krijgen. Met behulp van een voor- en vroegschoolse methode worden taalactiviteiten thematisch aan kinderen aangeboden. Wij, Efrat de Groot en Joke de Hoogh van het Kenniscentrum Verteltassen, maken met de moeders van deze kinderen Verteltassen bij de thema's van de methode en verzorgen hierbij speciale taallessen.

Ik geef Abir de punaise. Ze legt de punaise heel voorzichtig, met de witte kop omhoog, in het water. Op de bodem van de doorzichtige kom liggen al een steen, een lepeltje, een krijtje en

een schelp. En op de wateroppervlakte drijven een veertje, een luciferstokje, een potlood en een kurk.

'Ja, ja,' zegt Dilek, 'zie je wel, hij drijft,' en ze klapt in haar handen.

'Wil jij de punaise er eens ingooien?' vraagt ik Adile. Ze gooit hem in het water en nu zinkt hij. 'Ha, ha,' lacht Emel, 'wij hebben ook gelijk.'

Efrat pakt een stapeltje gekleurde, geplastificeerde kaartjes uit een zakje.

Op twee kaartjes staan de woorden 'drijven' en 'zinken'. Efrat laat de kaartjes aan de moeders zien en laat ze hardop lezen wat er staat. Dan pakt Efrat kaartjes met foto's. Ze

laat de foto van de steen

zien. 'Wat is dit? Waar hoort het kaartje bij? Bij drijven of bij zinken?'

Zo doen we het spelletje, alle kaartjes bespreken we.

'Wat staat erop? Weet ieder-

een wat het is? Waarvoor

gebruiken we het? Wie

heeft het thuis ook? Wat is

je ervaring ermee? Hoe

gebruik je het? We spelen

het spel zo interactief

mogelijk. We leren welke

vragen je aan een kind

moet stellen om zoveel

mogelijk taal uit te lokken.

Zo weten de moeders als

ze de Verteltas met dit spel-

letje mee naar huis krijgen,

hoe ze zo talig mogelijk dit

spelletje kunnen spelen

met hun kind.

Het spelletje over drijven en zinken komt uit de Verteltas van *Plons!*, het prentenboek dat centraal staat bij het thema 'Oef wat warm' van de voor- en vroegschoolse methode *Puk en Ko*. Het boek gaat over een varken dat het zo warm heeft dat hij in het water duikt. Alle dieren van de boerderij volgen hem en ook de boer.

Deze methode wordt op de Amstelmeerscholen gebruikt voor peuters in de voorschool. Een aantal van hun moeders komen bij ons op de Taalstimulerings- en de Verteltaslessen. Het zijn lessen die aansluiten bij de

thema's die de kinderen op dat moment krijgen.

Op de Verteltas van *Plons!* heeft Fatima het varkentje uit het prentenboek geapliqueerd. Daar omheen heeft Alya waterdruppels geverfd en Emel heeft de titel geborduurd. Het is een prachtige tas geworden. De moeders en ook hun kinderen zijn erg trots op de tas.

In de Verteltas zitten het prentenboek *Plons!* en een informatief boek over water.

Verder zitten er vier spelletjes in de tas: het spel over drijven en zinken, een memory met plaatjes uit het boek, een

werkje over werkwoorden

die passen bij buiten spe-

len, én een werkje over

kleding die je aantrekt bij

warm weer of koud weer.

De woorden uit de woor-

denlijst van het thema

'Oef wat warm' zijn in de

spelletjes verwerkt. Eerst

leren we de moeders de

begrippen die te maken

hebben met het thema.

Vervolgens leren we hen

hoe ze die begrippen met

de spelletjes uit de

Verteltas kunnen aanleren

aan hun kind.

De spelletjes zitten in

blauwe zakjes met een

koordje en een stoppertje,

door Alya genaaid. Alya

wilde altijd al leren naaien

en nu heeft ze het van

Fatima geleerd. Fatima heeft een paar verteltasochtenden naast haar gezeten en aan Alya geleerd hoe ze een naaimachine moet bedienen.

De spelkaartjes zijn uitgeknipt en geplastificeerd door andere vrouwen. Ook de beschrijving van het spel is geknipt, geplakt en geplastificeerd.

Samen spelen en leren

De woordenlijst van *Puk en Ko* hebben we in de eerste les besproken. Welke woorden ken je niet? Dat zijn bijvoorbeeld: huppelen, drijven, zinken, smelten, het T-shirt. Hoe kan je achter de betekenis komen als je die niet weet? Je kunt de woorden vragen, maar ook een woordenboek raadplegen. Hoe kun je vervolgens moeilijke woorden duidelijk maken aan je kind? Uitleggen, uitbeelden, uitbreiden.

De attributen die in de Verteltas van *Plons!* zitten geven ondersteuning bij de uitleg van de woorden. Er zit een badpak, een handdoek, een zwembroek en een bikini in de Verteltas. De woorden worden gevisualiseerd. Met de handpop van een varkentje en plastic boerderijdiertjes kunnen zij het verhaal van *Plons!* uitspelen. Aan het varkentje kan het kind vragen stellen over het boek. Ook kan het kind het varkentje spelen en de vragen beantwoorden. Bijvoorbeeld: Waarom ben jij in het water gesprongen?

Een ouder die moeite heeft met het voorlezen van het verhaal in het Nederlands, kan de cd gebruiken. Op de cd staat het verhaal van *Plons!* ingesproken. De ouder kan het verhaal vaak beluisteren en krijgt zodoende vertrouwen zelf het verhaal voor te lezen. De

Verteltassen zorgen voor de doorgaande lijn. De Verteltassen worden in de klas gebruikt en gaan ook via een uitleensysteem mee naar huis. Het materiaal waar de school mee werkt, is zodoende herkenbaar voor ouders en kinderen. We eindigen deze les met het spelletje: Ik ga op reis en neem mee... We hebben grote lol. Wat nemen we allemaal mee? Dilek een koffer, Latifah een zwemband 'ik kan niet zwemmen, ik kan dan drijven,' Hatice een ijsje 'gaat wel smelten' en Selda een busje 'daar kan alles in.'

Betrokkenheid van ouders bij het onderwijs vergroten

Na anderhalf uur les gaan we verder met het maken van de Verteltassen. Alya en Fatima kruipen achter de naaimachine, Dilek maakt de verftekening van *Rupsje Nooitgenoeg*, Hasanna borduurt de titel van *Billen, buikje, benen*. Iedereen is druk bezig met het maken van Verteltassen. We kletsen ondertussen over allerlei onderwerpen: het komende schoolreisje; hoe maak je de doktersassistent duidelijk dat een paracetamol niet helpt en dat je een afspraak wil maken bij de dokter; naar welke televisieprogramma's mag je kind kijken; wie gaat er mee als begeleider naar Artis; wanneer zijn de tienminutengesprekken? We praten over allerlei onderwijs-, opvoedings- en gezondheidszaken. We oefenen samen het Nederlands in een ongedwongen, laagdrempelige sfeer.

De moeders krijgen door de taallessen en het samen maken van Verteltassen meer vertrouwen om Nederlands te praten en meer met hun eigen kinderen te werken. Ook durven ze contact met de leerkrachten te zoeken en de leerkrachten met hen. De moeders zijn zichtbaar en bereikbaar doordat ze meedoen, meewerken en meeleven met hun kinderen en met school.

Efrat heeft dit proces zo'n 5 jaar geleden ook zelf meegemaakt. Nu geeft ze samen met mij les aan de groep moeders. De moeders hebben veel aan haar ervaringen. 'Ja, ik heb ook altijd fouten gemaakt met "de" en "het". Het heeft heel lang geduurd, en vooral door het helpen bij de Verteltassen heb ik het uiteindelijk geleerd. Nu maak ik nog steeds fouten. Maar ik durf te praten. En dat is het belangrijkste.'

Ondertussen ben ik bezig met het invullen van een bewijs voor Ilham en Fatima. Zij volgen een inburgeringstraject en gebruiken het Verteltasproject als taalstage. Ik vul het bewijs voor 'meedoen aan ouderactiviteiten', 'het praten met ouders over het spelen' en 'het volgen van een cursus' in. Onderaan bij de opmerkingen schrijf ik over de sterke motivatie en de grote betrokkenheid van de vrouwen. Ik kijk op en zie Fatima achter de naaimachine. Een kop koffie staat naast haar. Er valt per ongeluk een draadje in de koffie. 'Drijven, niet zinken', hoor ik haar zachtjes zeggen.

Informatie

Voor het Verteltasproject kan subsidie aangevraagd worden bij DMO in het kader van 'Taal en Ouderbetrokkenheid', zie www.dmo.amsterdam.nl bij het onderdeel inburgeren en activiteiten.

Als u meer informatie wilt, kunt u contact opnemen met het Kenniscentrum Verteltassen via de website: www.verteltas.nl.

Het Kenniscentrum Verteltassen biedt begeleiding bij het maken van Verteltassen, waarbij een combinatie met taallessen mogelijk is. De taallessen zijn praktijkgericht en kunnen op verschillende niveaus, passend bij de doelgroep, gegeven worden:

- De Verteltassen zelf worden als lesmateriaal gebruikt. De Verteltassen bieden allerlei mogelijkheden om de woordenschat uit te breiden, woorden in te oefenen en in te slijpen met behulp van spelletjes, materialen, attributen, boeken (informatief en verhalend).
- De Verteltassen worden gebruikt als basis voor de Taalstimuleringslessen. De ouders leren hoe ze zo veel mogelijk rendement uit de Verteltas kunnen halen. Ze krijgen handreikingen over wat ze thuis met het thema kunnen doen, welke vragen ze kunnen stellen aan hun kinderen om taal uit te lokken en hoe ze de spelletjes uit de Verteltassen zo talig mogelijk kunnen aanbieden aan hun kind.
- De Verteltassen gaan in een roulatiesysteem mee naar huis. NT2-ouders worden gestimuleerd om met hun kind Nederlands te praten en te spelen.
- De Verteltasochtenden kunnen gebruikt worden als taalstage. Het Verteltasproject biedt een laagdrempelige opstap voor NT2-ers die in een veilige omgeving hun Nederlands willen oefenen en uitbreiden. Het is een opstapje naar een reguliere cursus. Het Verteltasproject kan ook heel goed als taalstage dienen voor NT2-cursisten die een reguliere taalcursus volgen. Er kunnen bewijzen gehaald worden voor het inburgeringsexamen, met name in het onderwijs, gezondheid en opvoedingsdomein.
- De taallessen kunnen op aanvraag van de ouders ingevuld worden: een afspraak maken bij de dokter, het voorbereiden van een tienminutengesprek, het oefenen van klokkijken. Ook de school kan een onderwerp aandragen: het voorbespreken van een ouderavond, het pre-teachen van ouders voor een thema, het bespreken van een brief.